

BÄSTA PLATSEN I ALMEDALEN

FÖRORD

Visbys attraktivitet med sitt vackra läge och sina pittoreska hus är oomtvistat.

Men ytan är inte allt. Attraktion kan också skapas innehållsmässigt ur insikter om en plats unika egenskaper och i förståelse för hur människor vill röra sig på en plats.

Den här studien ger insikter att ta med sig. Generella lärdomar kring hur flöden skapar lägen i en stad. Den kan också ge tips för hur du och din organisations får ut maximalt av Almedalsveckan.

Var ska man synas och nätverka?

Var sker mötena?

Människor och mötesplatser är det som skapar en attraktiv stad. Det är i vårt upplevda värde av detta som skapar läge. Den bästa platsen.

Billy McCormac, vd Fastighetsägarna Stockholm

Rapporten har kartlagt människors rörelse under Almedalsveckan. Region Gotland arbetar för att öka antalet besökare till ön. I det arbetet är det viktigt att förstå hur stadens gator och torg används när befolkningen tillfälligt ökar kraftigt, som under Almedalsveckan. Med bättre kunskap om människors rörelser i stadskärnans gaturum kan vi utveckla staden så att de besökssatsningar som vi planerar för, i samspel med de fastboende, kan fungera så väl som möjligt i världsarvsstadens medeltida gatunät.

Ethel Forsberg, samhällsbyggnadsdirektör Region Gotland

Från en stadsforskares perspektiv är Visby och Almedalsveckan det mest fascinerande studieobjekt man kan tänka sig. Under Almedalsveckan förstärks allt som har med urbana frågor och planering till sin extrem, vilket gör det särskilt intressant att studera hur städer och stadsmiljöer fungerar. Till exempel får många känna på hur en bostadsmarknad fungerar under hårt tryck, vad som är effekterna av stor efterfrågan och begränsat utbud i centrala lägen. Stadsmiljön befolkas också på ett sätt som många andra svenska stadskärnor skulle drömma om, men som säkerligen är något vi kommer se mer av i framtiden. För en stadsplanerare eller en fastighetsutvecklare är stadsmiljön det absolut mest centrala och var de bästa och mest populära platserna uppstår avgör om ett projekt eller en plan är lyckad eller inte. I vår analys av stadslivet i Almedalen har vi sett att de mest befolkade stråken och platserna följer stadens struktur, hur centralt gator och torg ligger i strukturen. Det är alltså i hög grad givet var de populäraste platserna uppstår om man har kunskap om var stråk går och var destinationer är lokaliserade. Denna kunskap om vad vi kallar ”den andra stadsformen” är grundläggande i planeringen av framtidens städer och stadsmiljöer. (Den första stadsformen beskriver det estetiska uttrycket, stadsbilden). Med denna kunskap kan vi med bättre precision planera framtiden.

Alexander Ståhle, vd Spacescape

INNEHÅLL

1. INLEDNING 4

1.1 Bakgrund.....5

1.2 Metod.....5

1.3 Vad skapar en bra plats?6

2. STADSLIVSANALYS.....7

2.1 Centrala stråk.....8

2.2 Entréer, restauranger och butiker.....9

2.3 Uteserveringar10

2.4 Seminarielokaler.....12

2.5 Gångflöden14

2.6 Vistelseobservation21

3. SAMMANFATTNING 27

3.1 Slutsatser28

3.2 Karta bästa platsen29

SPACESCAPE

Alexander Ståhle, projektansvarig

Karin Lundgren, handläggare

Emelie Nevreus , observatör

Fabian Lindhe, observatör

Alexander Lindhe, observatör

Róbert Szabó, observatör

FASTIGHETSÄGARNAS STOCKHOLM

Billy McCormac

Helena Olsson

REGION GOTLAND

Ethel Forsberg

Christian Hegardt

Jenny Sandberg

1. INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Fastighetsägarna Stockholm och analysföretaget Spacescape har i samarbete med Region Gotland tagit fram denna rapport för att identifiera olika stadslivskvaliteter i Visby under Almedalsveckan 2015.

Rapporten syftar till att analysera stadslivet och stadsmiljön för att kunna fungera som underlag vid framtida planering av Almedalsveckan och Visby stadskärna.

1.2 METOD

För att urskilja lägeskvaliteter i Visby har analyser genomförts som visar centralitet i gatunätet och var kluster av seminarielokaler existerar. För att kategorisera olika lägen har även tillgång till uteserveringar längs stråk och olika typer av entréer och gångflöden kartlagts. För att se i vilken utsträckning och hur olika offentliga platser används har olika typer av vistelser observerats. Vistelseobservationerna hjälpte på så vis till att urskilja platsernas olika karaktär.

Gångflödesmätningar har genomförts under fem dagar, söndag till torsdag. Avgränsningen syftade till att kartlägga de mest besöksintensiva dagarna då resurserna var begränsade. Mätstationer placerades ut utifrån centrala lägen. Dessa urskildes från kommunikationsföretagets Intellectas "heatmap" över twitterflöden under Almedalsveckan 2014 och med hjälp av analyser på gatunätets mest centrala stråk.

Gångflöden har mätts manuellt på 40 mätstationer, fem minuter på varje. Detta gjordes under morgon, lunch, eftermiddag och kväll i fem dagar med olika nivåer av besökarintensitet. Under två kvällar genomfördes även mätningar under talen som ägde rum varje dag kl 19. Detta för att se hur antalet passerande vid mätstationerna förändrades under tillfällena som lockade många besökare. Men även för att se om gångflödena varierade beroende på talare. Vid mätstationerna har gångflöden åt båda håll observerats och dessa siffror användes sedan för att få fram timflöden.

MÄTSTATIONER FÖR GÅNGFLÖDESMÄTNINGAR

VÅRA LOKALA OBSERVATÖRER EMELIE NEVRÉUS & ALEXANDER LINDHE

VÅRA LOKALA OBSERVATÖRER RÓBERT SZABÓ & FABIAN LINDHE

1.3 VAD SKAPAR EN BRA PLATS?

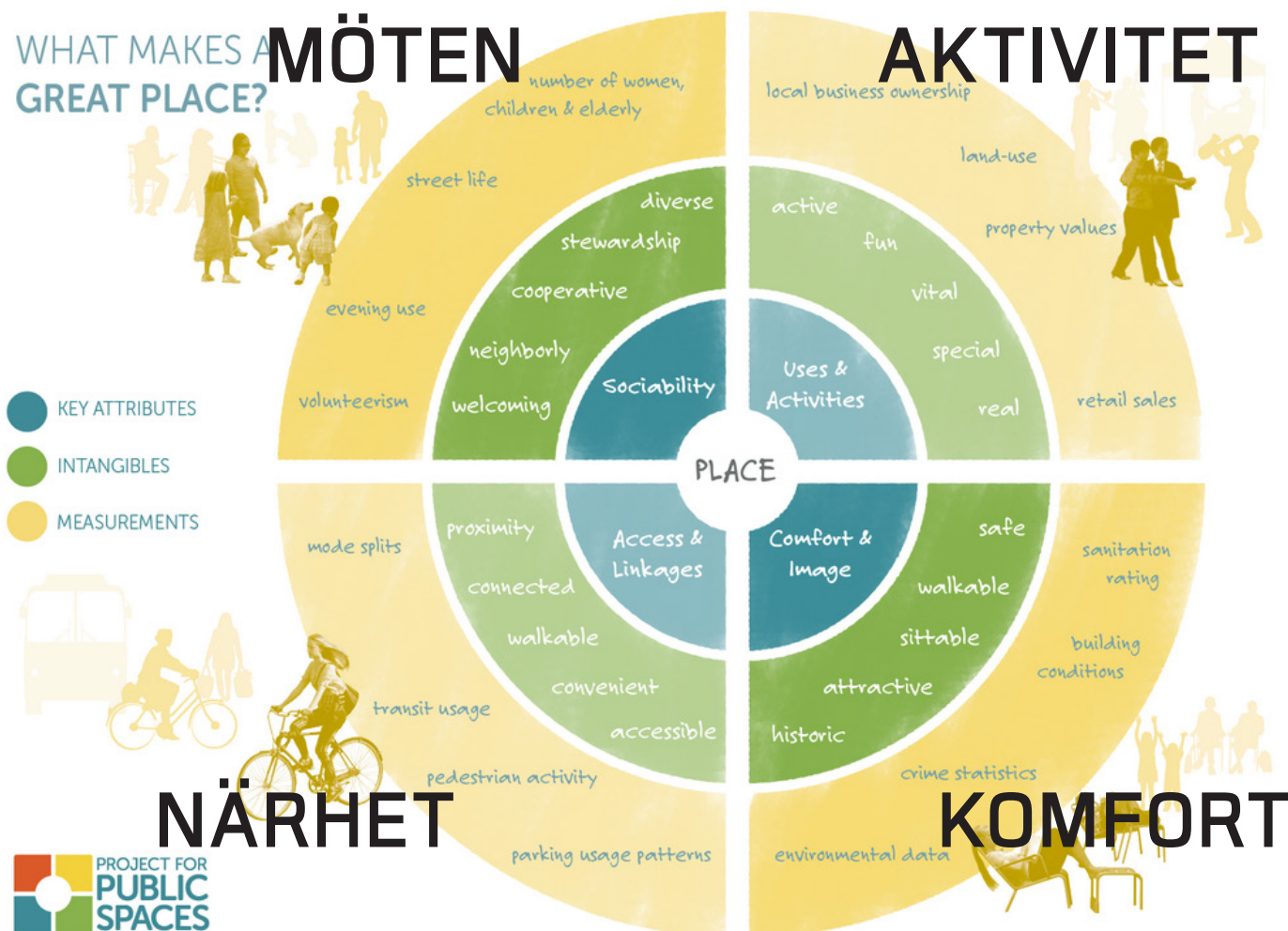
Modellen till höger är framtagen av institutet Project for Public Spaces (2010) i New York och beskriver fyra huvudsakliga attribut som skapar bra platser; "Sociability", "Uses & Activities", "Access & Linkages" och "Comfort & Image". Dessa attribut är sedan indelade i olika immateriella indikatorer som går att mäta. Analyser som har genomförts av Visby under Almedalsveckan har avgränsats med inspiration från dessa och en tolkning av kategorierna är; Närhet, Komfort, Aktivitet och Möten. Dessa kvaliteter har en avgörande betydelse för stadsliv och god stadsmiljö.

Närhet och tillgänglighet kan uppnås genom ett väl integrerat gatunät som ger förutsättningar för gång- och cykeltrafik samt närhet till service och offentliga platser. Med andra ord närhet till de övriga kvaliteterna möten, aktivitet och komfort.

Exempel på värden som ger förutsättningar för möten är mångfald och samarbete. Detta har vi studerat genom att mäta gångflöden på Visbys gator, då gator och offentliga platser har potentialen att fungera som samlade rum.

Komfort kan enligt modellen både innebära trygghet men även sittplatser och byggnaders attribut. Vi har i denna kontext tolkat det som tillgång till uteserveringar och caféstolar.

Aktiviteter kan översättas till aktiva och vitala platser vilket återspeglas i lokaliseringen av seminarierum under Almedalsveckan.

2. STADSLIVSANALYS

2.1 CENTRALA STRÅK

Kartan till höger visar en analys där de olika stråkens centralitet värderas i relation till dess position i gatunätet. De stråk som kopplar samman flera andra stråk och gator får en hög centralitet och därmed ett högt värde (röda/orangea stråk).

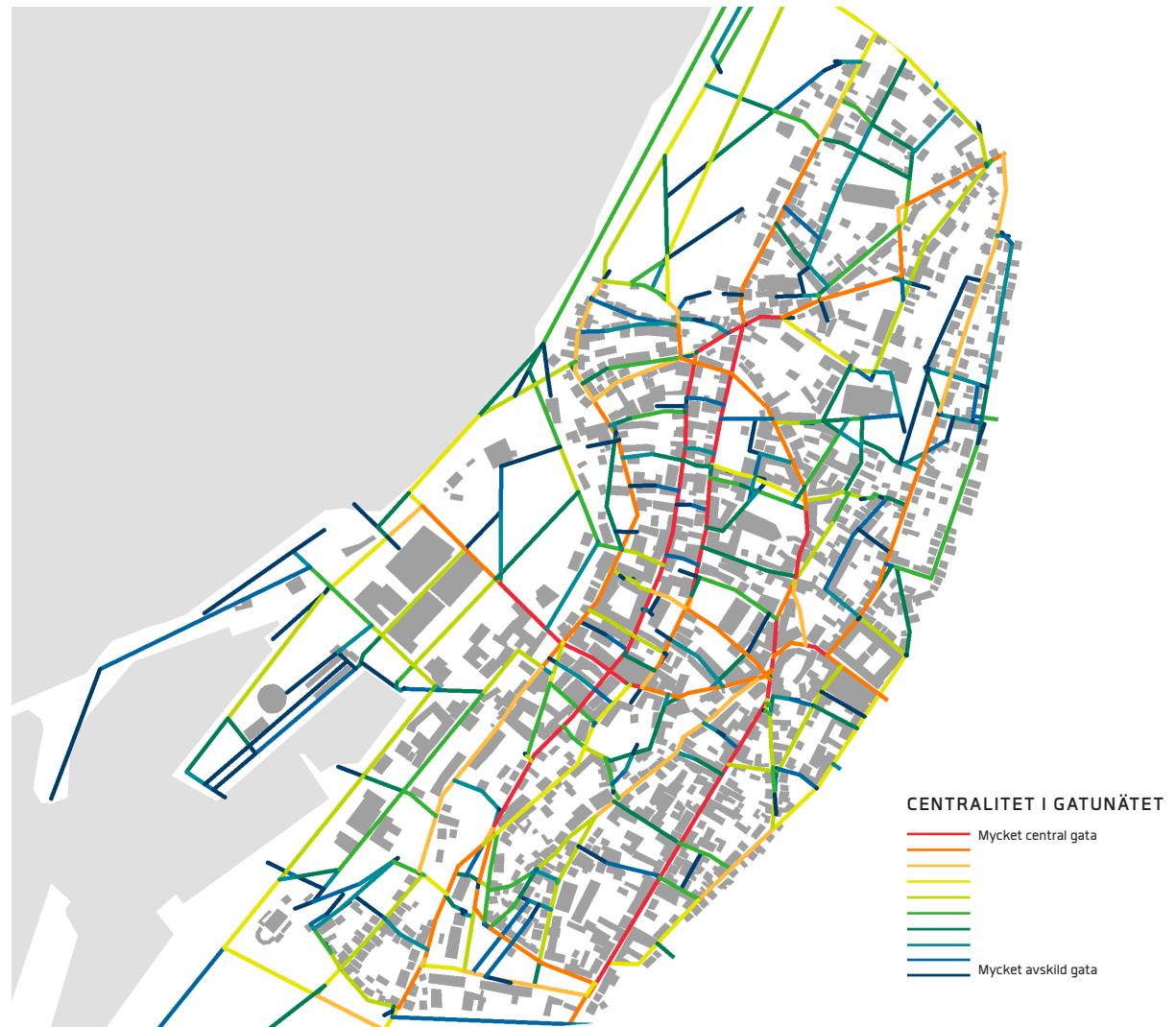
FLERA STRÅK MED HÖG CENTRALITET

Kartan visar rumslig centralitet och de mest centrala stråken finns längs Hästgatan och Donnersgatan samt längs Mellangatan, Adelsgatan och Södra kyrkogatan.

Låg centralitet finns framförallt i mer perifera lägen och kortare gator med sämre överblickbarhet.

HÄSTGATAN

2.2 ENTRÉER, RESTAURANGER OCH BUTIKER

Kartan till höger visar en kartläggning av olika typer av entréer inom ringmuren. Typerna är kategoriserade efter entréer till bostad, butik och restaurang.

ADELSGATAN HAR FLEST BUTIKER OCH RESTAURANGER

Den mellersta delen med främst Adelsgatan, Södra kyrkogatan och Hästgatan har en hög förekomst av butiker och restauranger, något som bidrar till liv och rörelse under stora delar av dygnet. Dessa gator korrelerar även med hög centralitet och tillgänglighet i gatunätet enligt föregående analys.

Norr om Stortorget och väster om Adelsgatan finns främst bostadsentréer.

ADELSGATAN

2.3 UTESERVERINGAR

Här visas de 55 uteserveringar som lokaliserats innanför ringmuren. Hög förekomst ses främst på Hästgatan, Adelsgatan och Södra kyrkogatan samt på Stortorget.

3310 caféstolar

UTESERVERINGAR

2.3 UTESERVERINGAR - STRÅKANALYS

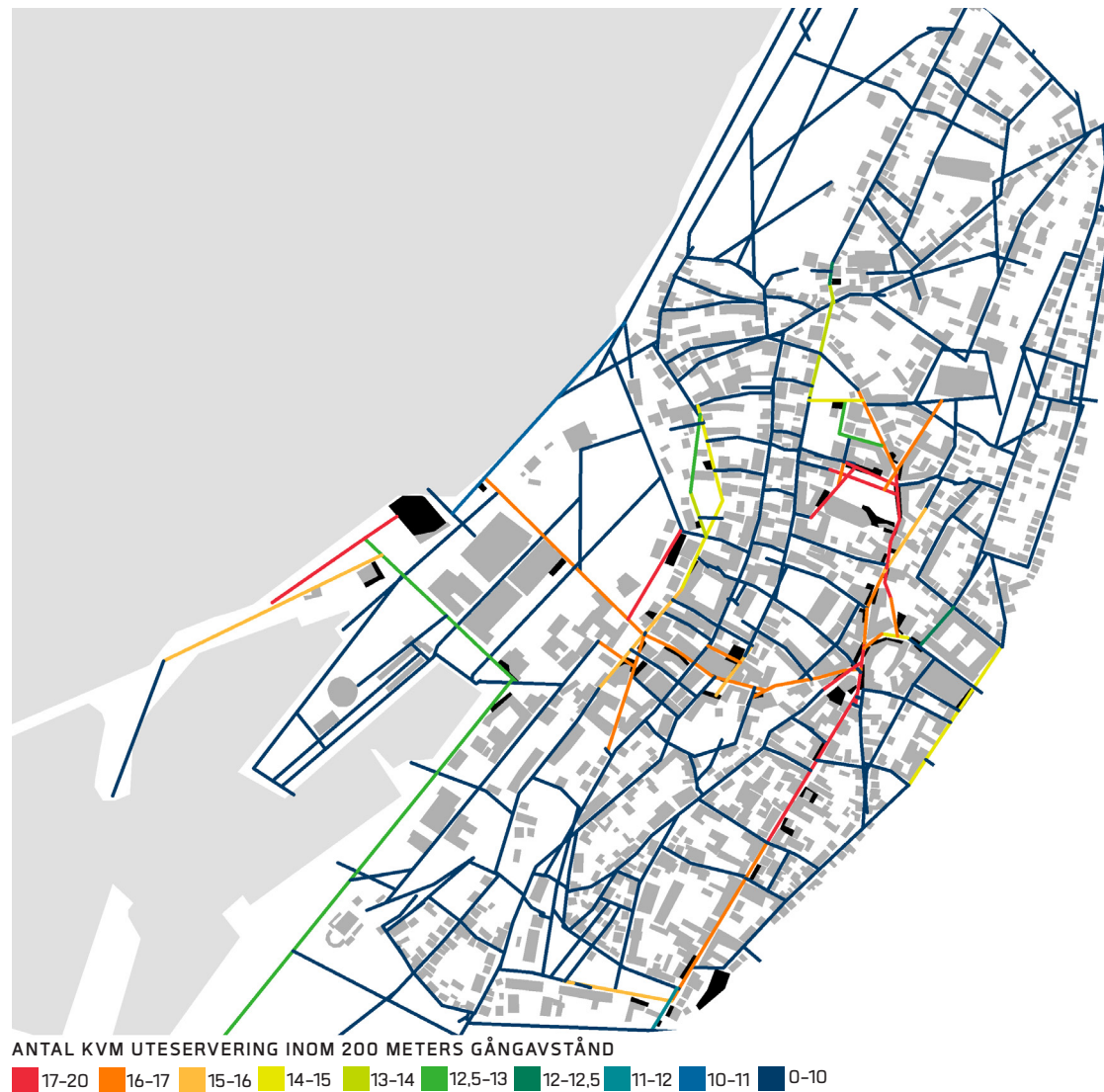
Kartan visar antalet kvadratmeter uteservering som nås inom 200 meters gångavstånd utifrån gatunätet. De stråk med röda och orangea värden når flest kvadratmeter uteserveringar inom 200 meter.

UTESERVERINGAR FINNS LÄNGS CENTRALA STRÅK

Kartan visar att Hästgatan, Adelsgatan och Södra kyrkogatan är stråken med störst utbud av uteserveringar. Stortorget har också ett stort utbud med flera större ytor.

HÄSTGATAN

2.4 SEMINARIELOKALER

På kartan till höger syns de 107 lokaler och båtar som var utmarkerade på Almedalskartan (2015) som seminarielokaler.

S:T HANSGATAN

SEMINARIELOKALER, ALMEDALS KARTAN (2015)

2.4 SEMINARIELOKALER – KLUSTERANALYS

Kartan visar förhållandet mellan byggnader och seminarierom inom 200 meters gångavstånd.

SEMINARIEKLUSTER VID DONNERS PLATS

Kartan visar tydligt att Donners plats erbjuder närhet till flera lokaler och får högst värde. De lokaler som finns i mer perifera lägen är för utspridda för att skapa någon typ av klustereffekt.

SEMINARIUM MELLANGATAN

ANTAL SEMINARIELOKALER INOM 200 METERS GÅNGAVSTÅND

37-42 33-37 29-33 25-29 20-25 16-20 12-16 8-12 4-8 0-4

2.5 GÅNGFLÖDEN – SNITT

GÅNGFLÖDEN – GENOMSNITT

Kartan visar genomsnittet av gångflödesmätningar gjorda mellan kl 8 och 18 under fem dagar, söndag till torsdag.

ANALYS

Genomsnittet av flöden som visas här till höger bekräftar de topp fem gator som utskiljts vid samtliga tidpunkter under dygnet. Fördelningen mellan flöden återspeglar dock mätningarna under lunchtid, mellan kl 12 och 14, då vi även såg starkast flöden.

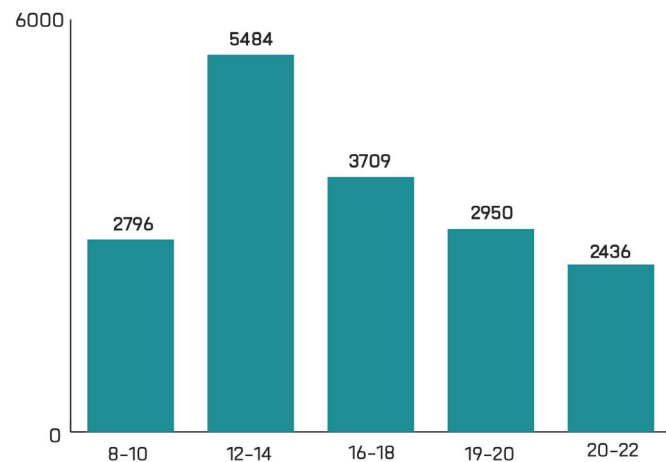
Högsta antalet passerande per gata i topplistan:

1. Donnersgatan	6120 pers/tim (kl 12-14)
2. Hästgatan	5480 pers/tim (kl 12-14)
3. Cramérgatan	3624 pers/tim (kl 12-14)
4. Hamnplan	2892 pers/tim (kl 12-14)
5. Skeppsbron	2472 pers/tim (kl 12-14)

2.5 GÅNGFLÖDEN – HÄSTGATAN

Tabellen visar hur antalet förbipasserande gående varierade just på Hästgatan från morgon till kväll. Tydligt var att flödena var som starkast under lunchtid för att sedan avta mot eftermiddag och kväll.

TABELL: ANTALET PASSERANDE FRÅN KL 8-22 PÅ HÄSTGATAN

2.5 GÅNGFLÖDEN – MORGON

GÅNGFLÖDEN – MORGON

Kartan visar gångflödesmätningar genomförda mellan klockan 8 och 10.

ANALYS

Donnersgatan, Cramérgatan och Hästgatan hade starkast flöden av gående. Färre rörde sig i den norra delen i relation till den södra.

ÖSTERPORT

2.5 GÅNGFLÖDEN - LUNCH

GÅNGFLÖDEN - LUNCH

Kartan visar gångflödesmätningar gjorda mellan klockan 12 och 14.

ANALYS

Här toppas antalet förbipasserande gående av alla mätningar gjorda från söndag till torsdag. Även här hade Donnersgatan, Hästgatan och Cramérgatan starkast flöden. Högre flöden i söder än i norra delarna om Hästgatan även här.

DONNERSGATAN

GÅNGFLÖDESMÄTNING - LUNCH passerande per timme

2.5 GÅNGFLÖDEN – EFTERMIDDAG

GÅNGFLÖDEN – EFTERMIDDAG

Kartan visar gångflödesmätningar utförda mellan klockan 16 och 18.

ANALYS

Här avtog flödena efter toppen under lunchmätningen på måndagen. Skeppsbron och Hamnplan hade här starkare flöden än tidigare och gick om Cramér-gatan. Fortsatt något högre värden i söder än i norr om Hästgatan.

STRANDPROMENADEN

GÅNGFLÖDESMÄTNING – EFTERMIDDAG passerande per timme

2.5 GÅNGFLÖDEN - KVÄLL

GÅNGFLÖDEN - KVÄLL

Kartan visar gångflödesmätningar genomförda mellan klockan 20 och 22.

ANALYS

Från kvällsmätningen kan vi urskilja att Donnersgatan för första gången minskar sina flöden i relation till Hästgatan. Troligtvis för att folk rörde sig hemåt eller besökte någon av Hästgatans många restauranger eller uteserveringar.

STRANDPROMENAD VID STRANDVÄGEN

2.5 GÅNGFLÖDEN – LÖFVENS OCH ÅKESSONS TAL

Kartorna visar gångflödesmätningar utförda mellan kl 19 och 20 under Stefan Löfvens tal på måndagen den 29 juni och under Jimmie Åkessons tal mellan kl 19 och 20 den 1 juli. Dessa jämförs sedan med flöden uppmätta innan talen. En karta visar även förändringen i gångflöden mellan de två talen.

ANALYS

Mer folk var i rörelse inne i Almedalsparken under talen. Skeppsbrons flöden ökade och gick om Hästgatan i antal passerande per timme. Övriga stråk i anslutning till parken hade färre förbipasserande. Mitten av Hästgatan, Mellangatan, Södra Murgatan och strandpromenaden hade fler passerande gående per timme under Jimmie Åkessons tal än under Stefan Löfvens.

LÖFVENS TAL passerande per timme

ÅKESSONS TAL passerande per timme

SKILLNAD MELLAN LÖFVEN OCH ÅKESSON passerande per timme

FÖRE/UNDER LÖFVENS TAL passerande per timme

FÖRE/UNDER ÅKESSONS TAL passerande per timme

2.6 VISTELSE

Observationer av vistelser genomfördes i Almedalsparken, Donners plats, S:t Hansplan, Stortorget samt Södertorg under olika tider på dygnet söndag till måndag, 28-29 juni. Vistelser kategoriserades i fyra typer; de som stod själva (rosa), de som stod och pratade tillsammans med andra (gul), de som presenterade eller höll tal (orange) eller satt ner tillsammans eller själva (turkos).

Tydligt är att få stod ensamma och att de flesta möttes upp eller satt på platsernas olika utserveringar eller offentliga sittplatser.

ALMEDALSPARKEN

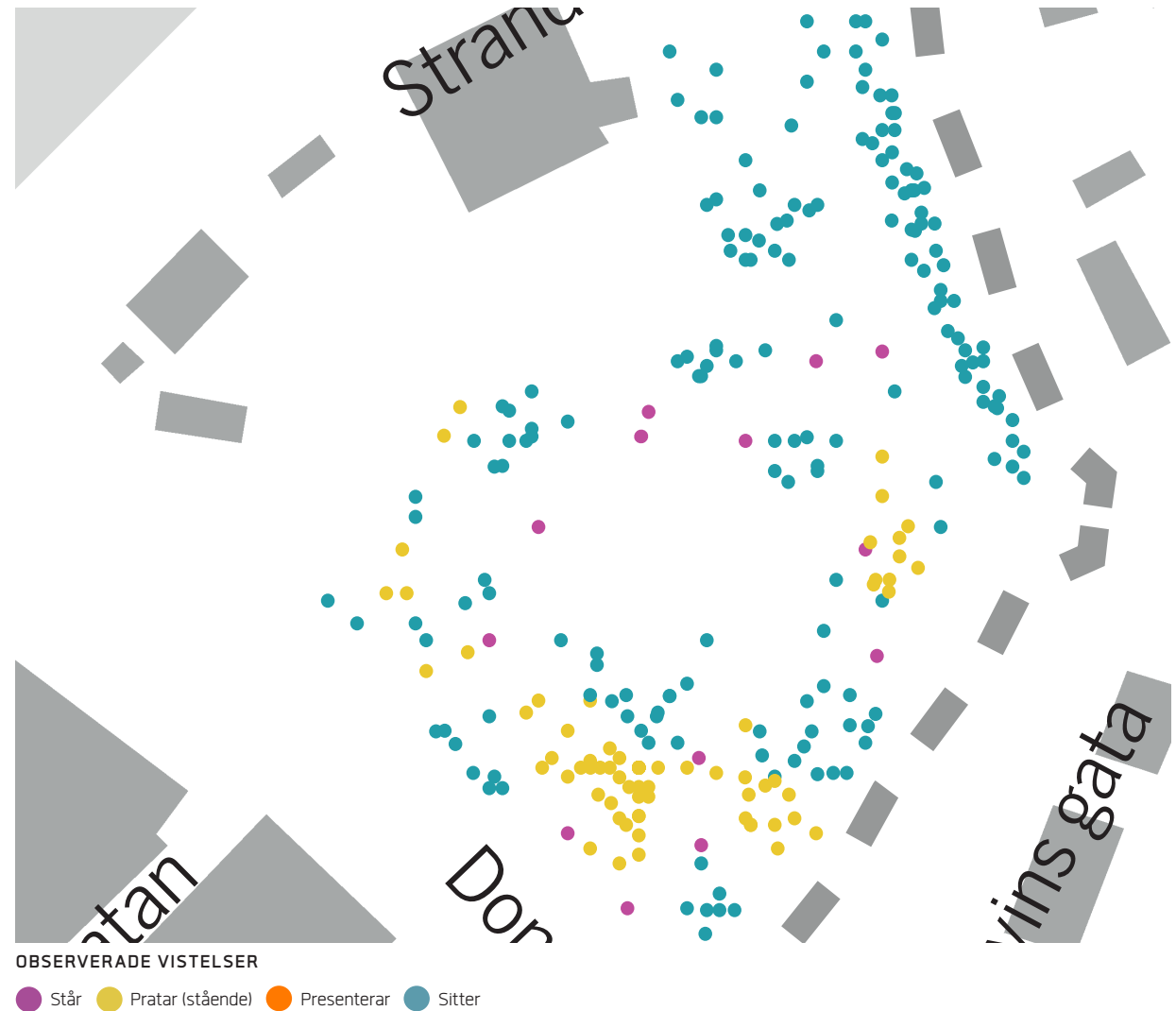
OBSERVERADE VISTELSER INOM RINGMUREN

2.6 VISTELSE - ALMEDALSPARKEN

På kartan till höger syns de vistelser som observerades i Almedalsparken. En majoritet satt ner på parkens grästytor runt dammen, på parkbänkar, i anslutning till scenen eller lutade mot ringmuren. Totalt 60 sågs prata.

ALMEDALSPARKEN

2.6 VISTELSE - DONNERS PLATS

På kartan till höger syns de vistelser som observerades på Donners plats. En majoritet stod och pratade på platsen. Här presenterade även olika organisationer och politiker. De som satt ner befann sig på utplacerade bänkar eller uteserveringar. Totalt 70 sågs prata.

DONNERS PLATS

OBSERVERADE VISTELSER

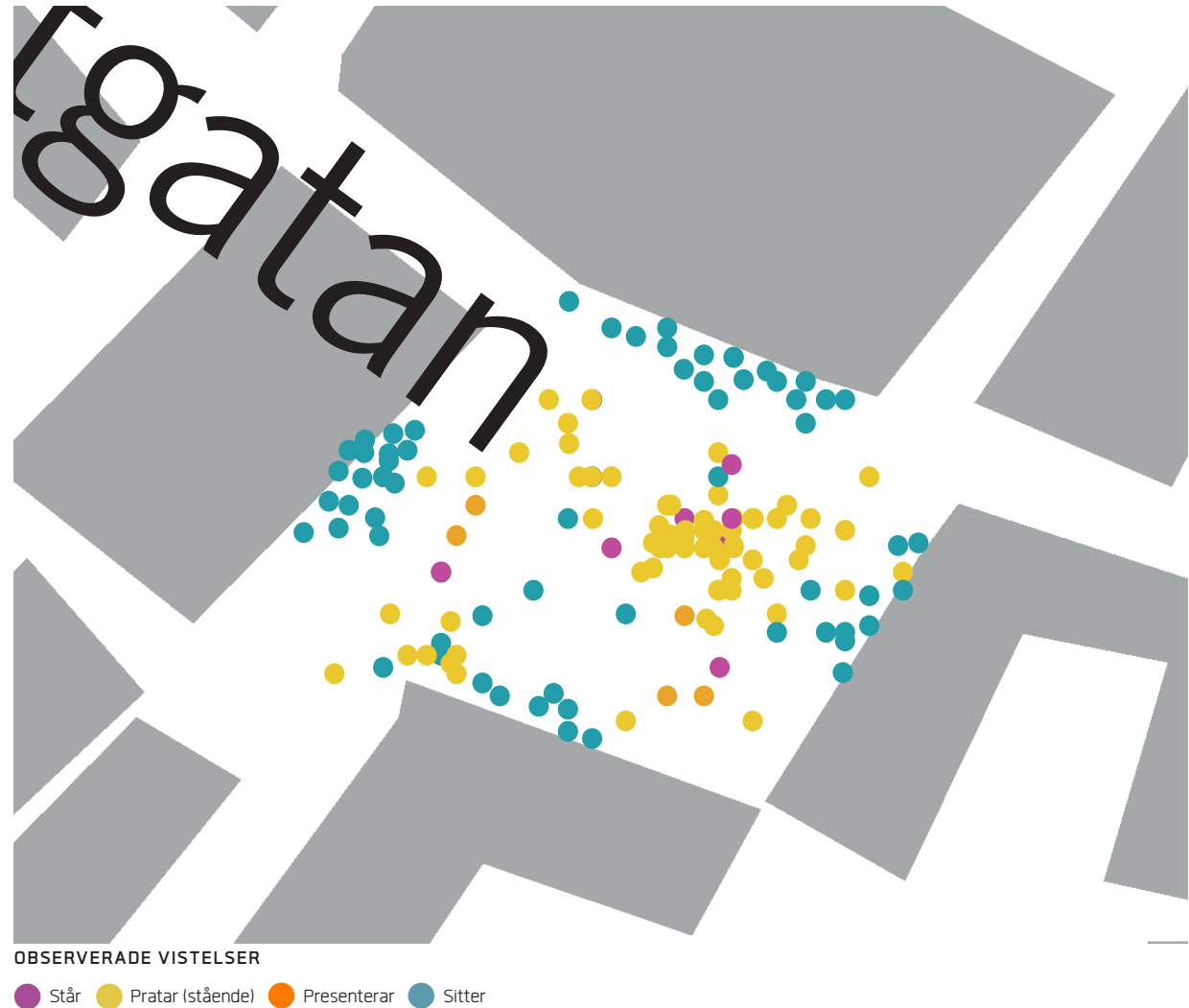
● Står ● Pratar (stående) ● Presenterar ● Sitter

2.6 VISTELSE – S:T HANSPLAN

På kartan till höger syns de vistelser som observerades på S:t Hansplan. En majoritet stod och pratade på platsen. Här presenterade även olika organisationer och politiker. De som satt ner befann sig på bänkar eller uteserveringar längs torgets väggar. Totalt 35 sågs prata.

S:T HANSPLAN

2.6 VISTELSE – STORTORGET

På kartan till höger syns de vistelser som observerades på Stortorget. En majoritet satt på torgets uteserveringar eller offentliga bänkar. Flera stod och pratade i samband med den torghandel som ägde rum under dagtid. Totalt 45 sågs prata.

STORTORGET

OBSERVERADE VISTELSER

● Står ● Pratar (stående) ● Presenterar ● Sitter

2.6 VISTELSE - SÖDERTORG

På kartan till höger syns de vistelser som observerades på Södertorg. En majoritet stod och pratade på platsen. De som satt ner befann sig på utplacerade bänkar eller uteserveringar. Några få stod på platsen själva. Totalt 30 sågs prata.

SÖDERTORG

OBSERVERADE VISTELSER

● Står ● Pratar (stående) ● Presenterar ● Sitter

4. SAMMANFATTNING

4.1 SLUTSATSER

Vid en sammanvägning av alla analyser och observationer kan en enkel klassificering göras av platser och stråk i stadskärnan under Almedalen. Indelningen A-läge, B-läge, C-läge beskriver grader av attraktivitet.

ACTION-lägen (röd) har höga gångflöden och många stannade upp på platserna för att prata, möta upp andra eller lyssna på talare som presenterade. Här är det tätt mellan målpunkter och attraktioner. Upplevelsen är att alla är här, och allt som görs syns.

BEAT-lägen (orange) har medelhöga gångflöden och fler använder platsen för att sitta ner och prata. Här sker möten men även shopping och uteserveringar.

COOL-lägen (gul) har relativt låga gångflöden och de flesta som befann sig på platserna satt på bänkar. Det är lugnt och tyst. Detta är rum för återhämtning och kanske hemliga möten.

Lägeskvaliteterna beskrivs på kartan på nästa sida.

DONNERS PLATS ÄR BÄSTA PLATSEN

Donners plats är bästa platsen i Almedalen enligt en sammanvägning av samtliga analyser. Platsen uppfyller alla stadslivskvaliteter; Närhet, Komfort, Aktivitet och Möten. De största flödena passera och korsar denna plats samt att här är den största koncentrationen av seminarielokaler.

HÄSTGATAN-DONNERSGATAN ÄR BÄSTA STRÅKET

Tydligt är att många använde Hästgatan och Donnersgatan som ett stråk att ta sig mellan västra och östra delen av Visby. Analyser visar även att stråket korrelerar med en hög centralitet i gatunätet tillsammans med flera målpunkter såsom seminarielokaler, butiker och uteserveringar. Främst detta stråk fungerade som ett samlande rum. Något starkare gångflöden kunde ses i de södra delarna om Hästgatan än i de norra delarna.

HÄSTGATAN, SÖDRA KYRKO GATAN OCH ADELSGATAN ÄR UTESERVINGSSTRÅKEN

Trots Hästgatan, Södra Kyrkogatan och Adelsgatan ligger uteserveringar och butiker tätt. Detta är de perfekta flanörsstråken som inte har ett så intensivt folkliv.

STRANDGATAN, MELLANGATAN OCH S:T HANS-GATAN HAR POTENTIAL

Strandgatan, Mellangatan och S:t Hansgatan har hög centralitet i gatunätet men har få målpunkter i form av butiker, seminarielokaler (aktiviteter) och uteserveringar (komfort), vilket kan förklara varför relativt få passerade där. Dessa stråk ligger så att de kan få högre flöden om fler målpunkter lokaliseras hit. Här finns utvecklingspotential.

ÖSTERPORT ÄR HUVUDENTRÉER

En majoritet använde Österport som entré till området. I söder fungerade även Skeppsbron, Strandgatan och Adelsgatan som entréer.

BÄSTA PLATSEN I ALMEDALEN

TOPP 5 PLATSER

1. Donners plats
2. Almedalsparken
3. Stortorget
4. S:t Hansplan
5. Södertorg

TOPP 5 STRÅK

1. Donners gata
2. Hästgatan
3. Cramérgatan
4. Skeppsbron
5. Hamnplan

A-LÄGE

Action, Alla är här, Allt syns

B-LÄGE

Beat, Business, Bra möten

C-LÄGE

Cool, Calm, Close

FASTIGHETSÄGARNA

SPACESCAPE

SPACESCAPE

Spacescape AB / Östgötagatan 100 / Box 4700 / SE-116 92 Stockholm / Sweden
Tel +46 8 452 97 67 / www.spacescape.se / info@spacescape.se